

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

985

Vragen van het lid **Van Kooten-Arissen** (Van Kooten-Arissen) aan de Minister-President over *het bericht dat hij het onderzoek naar de Nederlandse steun aan Syrische rebellen probeert tegen te houden* (ingezonden 2 december 2020).

Antwoord van Minister **Rutte** (Algemene Zaken), mede namens de Minister van Buitenlandse Zaken (ontvangen 2 december 2020).

Vraag 1

Kent u het bericht «Rutte probeert onderzoek steun Syrische rebellen tegen te houden»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Kent u het bericht «Rutte: steun aan Syrische jihadisten «goed uitzoeken»»?²

Antwoord 2

Ja.

Vraag 3

Herinnert u zich dat u op 11 september 2018 aan de Kamer beloofde dat het kabinet heel goed zou gaan uitzoeken hoe het kon gebeuren dat Nederland jihadistische rebellen in Syrië heeft gesteund?³

Antwoord 3

Ik heb op 11 september 2018, nadat Nieuwsuur en Trouw voor het eerst berichtten over het Non Lethal Assistance programma in Syrië, aangegeven geen voorbarige conclusies te willen trekken en eerst zaken goed te willen uitzoeken.

¹ <https://nos.nl/nieuwsuur/artikel/2358353-rutte-probeert-onderzoek-steun-syrische-rebellen-tegen-te-houden.html>

² <https://www.ewmagazine.nl/4omvier/achtergrond/2018/09/rutte-steun-syrische-jihadisten-goed-uitzoeken-643260/>

³ <https://www.ewmagazine.nl/4omvier/achtergrond/2018/09/rutte-steun-syrische-jihadisten-goed-uitzoeken-643260/>

Daarna is e.e.a. uitgebreid uitgezocht door het Ministerie van Buitenlandse Zaken waarbij geen aanwijzingen zijn gevonden dat er andere dan gematigde oppositie is gesteund (Kamerstuk 32 623, nr. 229).

Vraag 4

Heeft u gezien dat het onderzoek naar het niet-letale steun (NLA)-programma in Syrië zoals verzocht in de motie-Omtzigt c.s.⁴ nog niet is uitgevoerd?

Antwoord 4

De motie Omtzigt cs. verzocht het kabinet onder andere onderzoek te doen naar het NLA-programma in Syrië en de feiten en bevindingen van dit onderzoek te betrekken bij het toetsingskader. Het verzoek voor dit onafhankelijke onderzoek werd bij de Commissie van Advies inzake Volkenrechtelijke Vraagstukken (CAVV) en de Adviesraad Internationale Vraagstukken (AIV) belegd. Zoals ik op 1 december tijdens de behandeling van de mondelinge vraag over dit onderwerp reeds zei: «de motie is uitgevoerd, in die zin dat de twee commissies waaraan de kamer gevraagd heeft het uit zoeken, namelijk de CAAV en de AIV, zeggen we willen zelf geen gebruik maken van die vertrouwelijke stukken, maar we kunnen wel het verzoek van de Kamer uitvoeren om zo'n toetsingskader te ontwerpen». Het was de Tweede Kamer bekend dat het onderzoek van CAVV/AIV geen terugkijkend feitenonderzoek naar het NLA programma zou behelzen.

Zo gaf de CAVV/AIV te kennen dat een terugkijkend feitenonderzoek niet binnen het advies-mandaat van beide lichamen viel. De voorzitters van de AIV en CAVV hebben dit voorafgaand aan de adviesaanvraag met de Vaste Kamercommissie voor Buitenlandse Zaken besproken (kabinetsreactie CAVV/AIV, Kamerstuk 32 623, nr. 299). Wel heeft de CAVV/AIV toegang gekregen tot alle relevante informatie en heeft het feit dat er geen terugkijkend feitenonderzoek is uitgevoerd niet verhinderd dat er bruikbare conclusies zijn getrokken en aanbevelingen zijn gedaan die het kabinet zal gebruiken bij het verder uitwerken van het toetsingskader.

Vraag 5

Vindt u het nog steeds een goed idee om onderzoek te doen naar hoe het heeft kunnen gebeuren dat in het kader van het NLA-programma Nederland steun heeft gegeven aan Syrische jihadisten?

Antwoord 5

Nee. Alle relevante informatie is via Kamerdebatten, WOB-verzoeken, de beantwoording van honderden Kamervragen, en de inzage in vertrouwelijke stukken, met de Tweede Kamer gedeeld. Onderzoek doen in Syrië is bovendien onmogelijk door de conflictsituatie in het land en omdat de honderden strijdgroepen die daar actief zijn geregeld van samenstelling en naam veranderen. Het NLA programma werd meer dan twee jaar geleden beëindigd. Groepen die deze steun ontvingen zijn dan ook zeer beperkt traceerbaar.

Het openbaar maken van de namen van de indertijd gesteunde groepen kan nog steeds personen, toen betrokken bij de groepen, in gevaar brengen. Ze blijven een doelwit van het regime van Assad. Dat is ook een belangrijke reden waarom andere landen tot op heden geen informatie naar buiten hebben gebracht over soortgelijke NLA-programma's.

Het kabinet concludeerde reeds dat het NLA programma binnen de grenzen van het internationaal recht is gebleven. Het onderzoek van CAVV/AIV gaf geen aanleiding deze conclusie te herzien (Advies 114: Het leveren en financieren van «niet letale steun» aan niet-statelijk, gewapende groepen in het buitenland, d.d. 25 juni 2020).

Zoals eerder aan uw Kamer gemeld heeft het kabinet geen indicaties dat er andere dan gematigde oppositie groepen zijn gesteund (Kamerstuk 32 623, nr. 229).

De Minister van Buitenlandse Zaken heeft in overleg met de Tweede Kamer besloten tot het ontwikkelen van een Toetsingskader voor eventuele toekomstige Non Lethal Assistance aan gewapende, gematigde groepen in het buitenland (Algemeen Overleg 2 november jl.).

⁴ Kamerstuk 32 623, nr. 231.

Het toetsingskader zal een belangrijk middel zijn om in de toekomst een goede afweging te maken ten aanzien van het wel of niet geven van niet-letale steun, inclusief de voorwaarden hiervoor. Naast de aanbevelingen die zijn gedaan door de CAVV/AIV, zal waar relevant de beschikbare informatie over het NLA-programma in Syrië worden meegenomen bij de verdere totstandkoming van het toetsingskader. Daar is geen nieuw onderzoek voor nodig. Het Toetsingskader zal in het voorjaar van 2021 met de Tweede Kamer worden gedeeld.

Vraag 6

Deelt u de mening dat het een recht van de Kamer is om onderzoek te (laten) doen naar het handelen van de regering?

Antwoord 6

Ja.

Vraag 7

Deelt u de mening dat het niet aan de regering is om Kamerleden onder druk te zetten om af te zien van onderzoek naar het handelen van de regering?

Antwoord 7

Ja, dit is ook niet gebeurd.

Vraag 8

Welke partijen en/of individuele Kamerleden zijn door u of namens u aangesproken om tegen de motie-Van Helvert c.s.⁵ te stemmen?

Antwoord 8

Ik heb de motie besproken binnen het kabinet.

Vraag 9

Welke partijen en/of individuele Kamerleden zijn door welke andere Minister(s), door hen of namens hen, benaderd om tegen de motie-Van Helvert c.s. te stemmen?

Antwoord 9

Graag wijs ik erop dat contact tussen de leden van het kabinet en Kamerleden – over de volle breedte van het overheidsbeleid – een gebruikelijke praktijk is, waarbij dat contact niet zelden ook door Kamerleden zelf wordt geïnitieerd om argumenten te delen of toelichting te vragen. Het kabinet hecht aan die wederzijdse benaderbaarheid als onderdeel van de Nederlandse parlementaire democratie. Ik hecht belang aan de vertrouwelijkheid van deze gesprekken. In dit geval ga ik alleen in op de betrokkenheid van mijzelf en de Minister van Buitenlandse Zaken die dit onderwerp in zijn portefeuille heeft. De Minister van Buitenlandse Zaken heeft in die hoedanigheid met verschillende Kamerleden gesproken over de motie en de bezwaren ertegen.

Vraag 10

Is aan partijen en/of individuele Kamerleden iets in het vooruitzicht gesteld om tegen de motie-Van Helvert c.s. te stemmen, zo ja, aan wie is wat beloofd?

Antwoord 10

Daar is geen sprake van geweest. Er zijn alleen argumenten gedeeld.

Vraag 11

Hebben Nederlandse bondgenoten bezwaren geuit tegen een Nederlands onderzoek naar de NLA-kwestie? Zo ja, van wie en wat waren de bezwaren?

⁵ Kamerstuk 32 623, nr. 307.

Antwoord 11

In een eerder stadium – toen het vrijgeven van informatie onder de Wet Openbaarheid Bestuur (WOB) besproken werd – hebben andere landen bezwaar gemaakt tegen het vrijgeven van bepaalde informatie over het NLA programma. Het delen van bepaalde informatie kon namelijk de veiligheid van personen van de indertijd gesteunde groepen in gevaar brengen. Dat gold toen, en dat geldt nu nog steeds. Informatie over de gesteunde groepen is derhalve op vertrouwelijke wijze met de Tweede Kamer gedeeld. Een extern onderzoek naar het NLA programma zal de relatie met bondgenoten opnieuw onder druk zetten. Het kabinet acht dit onwenselijk.

Vraag 12

Kunt u deze vragen een voor een beantwoorden voor donderdag 3 december aanstaande, in verband met de aangehouden motie Van Helvert c.s. (Kamerstuk 32 623, nr. 307) die binnenkort in stemming gebracht kan worden?

Antwoord 12

Ja.